

IZVJEŠTAJ O NEGIRANJU GENOCIDA 2026

MEMORIJALNI
CENTAR
SREBRENICA

IMPRESSUM

Urednik: Tarik Moćević

Autori:
Edin Ikanović, Tarik Moćević,
Jasmin Mujanović, Selma Fukelj i Boro Kontić

Monitoring i obrada prikupljenih podataka:
Lamija Salihović, Ajla Avdić i Edin Ikanović

Saradnici na pripremi Izvještaja:
Emir Suljagić i Imer Muhović

Prevodilac:
Armin Šuvalić i Monica Hanson-Green

Lektura (bosanski jezik):
Amina Duraković

Dizajn:
Dino Hujic

Ovaj dokument je zvanični Izvještaj
sastavljen za potrebe i u ime Memorijalnog
centra Srebrenica-Potočari Spomen obilježje
i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine
(u nastavku teksta: Memorijalni centar
Srebrenica).

© 2026 - Memorijalni centar Srebrenica.
Sva prava su zadržana.

Memorijalni centar Srebrenica-Potočari
Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida
iz 1995. godine

Potočari bb, 75430 Srebrenica,
Bosna i Hercegovina

+387 56 991 940

www.srebrenicamemorial.org

CONTENTS

IMPRESSUM	2
MEMORIJALNI CENTAR SREBRENICA	5
RIJEČ DIREKTORA MEMORIJALNOG CENTRA	7
RIJEČ UREDNIKA: ZAŠTO IZVJEŠTAJ	8
KVANTITATIVNA ANALIZA	10
STUDIJA SLUČAJA: DEHUMANIZACIJA KAO GLAVNO OBILJEŽJE POLITIČKE KRIZE	19
STUDIJA SLUČAJA: NOVI MODELI NEGIRANJA GENOCIDA U AMERIČKIM MEDIJIMA	24
STUDIJA SLUČAJA: MEDIJSKO IZVJEŠTAVANJE – KAKO SU MEDIJI U ENTITETU REPUBLIKA SRPSKA OBILJEŽILI TRIDESETU GODIŠNJICU GENOCIDA	28
STUDIJA SLUČAJA: NEGIRANJE GENOCIDA U JAVNOM I KULTURNOM PROSTORU	30
PROCESUIRANJE NEGIRANJA GENOCIDA: BROJ PROCESUIRANIH SLUČAJEVA I DALJE NIZAK	32
ZAVRŠNA RIJEČ: OD DOKUMENTOVANJA DO DJELOVANJA	38
ZAKLJUČAK: STARE RANE	38
AUTORI I SARADNICI	40
KORIŠTENI IZVORI I LITERATURA I CITIRANI MEDIJI	42

MEMORIJALNI CENTAR SREBRENICA

Nakon genocida počinjenog u Srebrenici u julu 1995. godine, porodice žrtava, a posebno majke Srebrenice, povele su neumornu borbu za očuvanje istine i trajno obilježavanje mjesta najvećeg zločina počinjenog u Evropi nakon Drugog svjetskog rata. Suočene s institucionalnim otporom, negiranjem i pokušajima minimiziranja zločina, majke su, kroz svoje organizacije i javne nastupe, uporno zahtijevale osnivanje memorijalnog kompleksa koji bi dostojanstveno čuvao uspomenu na njihove sinove, muževe i očeve. Njihov trud je urodio plodom kada je visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, Wolfgang Petritsch, 2000. godine donio odluku o određivanju lokacije budućeg mezarja Memorijalnog centra u Potočarima. Tri godine kasnije, visoki predstavnik Paddy Ashdown donio je odluku kojom se bivša fabrika akumulatora stavlja u funkciju i pravni okvir Memorijalnog centra, čime ovaj prostor postaje cjelovito mjesto sjećanja, učenja i komemoracije.

Simboličan i historijski trenutak desio se 20. septembra 2003. godine, kada je, u prisustvu bivšeg predsjednika Sjedinjenih Američkih Država Billa Clintona, položen kamen-temeljac Memorijalnog centra. Clinton je tom prilikom istakao važnost sjećanja na genocid u Srebrenici kao univerzalne moralne lekcije za cijeli svijet. Već ranije, u martu i julu iste godine, obavljena su prva dva ukopa identificiranih žrtava, čime je mezarje u Potočarima već tada postalo mjestom kolektivnog sjećanja i počinka. Tog dana svečano je otvoreno i Spomen-obilježje i mezarje, koje će, u godinama koje slijede, postati središnje mjesto komemoracije i prenošenja historijske istine.

Iduće godine, visoki predstavnik Christian Schwarz-Schilling donio je Zakon o Memorijalnom centru Srebrenica-Potočari, čime je ova institucija i formalno dobila svoj puni naziv: Memorijalni centar Srebrenica-Potočari – Spomen-obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine.

Time je Centar postao javna ustanova od posebnog društvenog značaja, utemeljena na misiji čuvanja istine, sjećanja i dostojanstva žrtava. Tokom posljednjih pet godina, Memorijalni centar Srebrenica ostvario je

značajne iskorake u svom razvoju i misiji očuvanja istine.

Uspostavljen je i razvijen robustan arhivski fond kroz sistematsko prikupljanje i digitalizaciju dokumentacije, fotografija, sudskih materijala i ličnih svjedočanstava, čime je stvorena jedna od najznačajnijih baza podataka o genocidu u Srebrenici. Paralelno s tim, postavljeni su temelji usmene historije – prikupljene su stotine audio-vizuelnih svjedočanstava preživjelih i članova porodica žrtava koja su strukturirana i učinjena dostupnim putem digitalnih platformi. Ovaj rad omogućava trajno čuvanje sjećanja na lična iskustva, emocije i tragedije koje su obilježile historiju Srebrenice.

Na infrastrukturnom planu, Memorijalni centar Srebrenica proveo je gotovo potpunu rekonstrukciju objekata bivše baze UNPROFOR-a, prilagođavajući prostore savremenim standardima memorijalne, muzejske i edukativne djelatnosti. Kao kruna ovog višegodišnjeg procesa, krajem 2025. godine otvoren je Muzej genocida u Srebrenici, savremena muzejska postavka instalirana na više od 4.000 kvadratnih metara izložbenog prostora. Muzej kroz autentične predmete, arhivsku građu, multimedijalne sadržaje, svjedočanstva preživjelih i rezultate naučnih istraživanja predstavlja jednu od najznačajnijih institucionalnih interpretacija genocida u Srebrenici. Nova stalna postavka omogućava posjetiocima sveobuhvatno razumijevanje događaja iz jula 1995. godine, njihovog historijskog konteksta, posljedica i procesa traganja za pravdom.

Otvaranjem Muzeja genocida Memorijalni centar dodatno je učvrstio svoju ulogu vodeće memorijalne i edukativne institucije u Bosni i Hercegovini. Istovremeno su intenzivirani edukativni programi namijenjeni učenicima, studentima, nastavnicima, istraživačima i predstavnicima institucija, kako u Bosni i Hercegovini tako i u inostranstvu. Kroz saradnju sa univerzitetima, memorijalnim institucijama i međunarodnim partnerima razvijaju se programi studijskih posjeta, stručnih seminara, ljetnih škola, putujućih izložbi i edukativnih radionica, s ciljem jačanja kulture sjećanja, borbe protiv negiranja genocida i unapređenja obrazovanja o prevenciji masovnih zločina.

Pored toga, Memorijalni centar Srebrenica učvrstio je svoju poziciju u međunarodnoj zajednici ostvarivši saradnju s više od 50 međunarodnih partnerskih organizacija, uključujući memorijalne institucije, akademske centre i organizacije za ljudska prava. Ova široka mreža podrške omogućila je veću globalnu vidljivost borbe za istinu o genocidu i dodatno ojačala kapacitete Memorijalnog centra za buduće generacije.

Kada je Memorijalni centar Srebrenica-Potočari preuzeo upravljanje objektima bivše baze UNPROFOR-a, zatečeno stanje bilo je izuzetno loše i zabrinjavajuće.

Usljed višegodišnjeg neodržavanja i izloženosti vremenskim uslovima, došlo je do znatnog propadanja glavne hale, administrativnih objekata i pratećih prostorija. Krovovi su prokišnjavali, vlaga je uništavala unutrašnje zidove, a instalacije su bile zastarjele i nesigurne. Ovakvi uslovi nisu omogućavali ni osnovne administrativne aktivnosti, a kamoli realizaciju muzejske, edukativne i memorijalne funkcije zbog koje je Centar i osnovan.

Potreba za hitnom i sveobuhvatnom rekonstrukcijom bila je očigledna i nužna kako bi Memorijalni centar mogao ispuniti svoju misiju dostojnog očuvanja sjećanja na žrtve genocida. Očuvanje autentičnih prostora, kao svjedočanstava historije, zahtijevalo je pažljivo planiranje, a sanacija infrastrukture bila je preduslov za otvaranje novih edukativnih i izložbenih sadržaja. Bez hitne intervencije postojala je realna opasnost da objekti postanu trajno neupotrebljivi, što bi ozbiljno ugrozilo rad Centra i narušilo dostojanstvo mjesta sjećanja.

U proteklih pet godina izvršena je sveobuhvatna rekonstrukcija glavne hale, upravne zgrade i pratećih prostora. Krovovi su potpuno obnovljeni i zaštićeni od daljnjeg propadanja, instalacije su zamijenjene savremenim sistemima, a unutrašnji prostori prilagođeni su novim sadržajima.

Posebna pažnja posvećena je uređenju prostora namijenjenih za stalne i povremene izložbe, edukativne radionice te multimedijalne prezentacije. Uspostavljena je i nova struktura unutar glavne hale, koja omogućava fleksibilnu upotrebu prostora za različite memorijalne, edukativne i kulturne programe.

Ovaj opsežni proces obnove bio je moguć zahvaljujući partnerstvu s institucijama Bosne i Hercegovine, kao i uz podršku međunarodnih organizacija i donatora. Saradnja s međunarodnim partnerima omogućila je osiguranje potrebnih sredstava, ali i prenos stručnog znanja iz oblasti očuvanja memorijalnih prostora, arhitekture i muzeologije. Rad je vođen principima očuvanja autentičnosti mjesta stradanja, uz poštovanje najviših tehničkih i etičkih standarda u oblasti memorijalizacije.

Rezultat ove obnove danas se ogleda u funkcionalnom, sigurnom i dostojanstveno uređenom Memorijalnom centru, koji može odgovorno čuvati sjećanje na genocid, educirati buduće generacije i biti globalna tačka okupljanja u borbi protiv negiranja i historijskog revizionizma.

Rekonstruisani prostori omogućavaju svakodnevni rad na edukaciji, istraživanju i komemoraciji, stvarajući uslove za daljnji razvoj Centra u pravcu moderne, otvorene i međunarodno priznate institucije sjećanja.

RIJEČ DIREKTORA MEMORIJALNOG CENTRA

Pred vama je Izvještaj o negiranju genocida u Srebrenici za 2026. godinu. Ovo nije samo pregled zabilježenih slučajeva negiranja, relativizacije i veličanja ratnih zločinaca. To je svjedočanstvo o jednom procesu koji traje već više od tri decenije – procesu u kojem se, nakon što je počinjen genocid, vodi uporna borba da se izbriše njegovo značenje, ospore činjenice i obesmisli pravda.

Često kažemo da je borba za istinu jednako važna kao i borba za pravdu. To nije fraza. Genocid u Srebrenici nije završio presudama međunarodnih sudova. Presude su utvrdile činjenice i individualnu odgovornost, ali nisu zaustavile političke projekte koji svoje trajanje i dalje grade na negiranju, revizionizmu i veličanju odgovornih za zločine. Upravo zbog toga danas branimo nešto što bi u svakom demokratskom društvu trebalo biti neupitno: pravo žrtava na istinu.

Tokom 2026. godine zabilježili smo zabrinjavajući porast negiranja genocida i glorifikacije pravosnažno osuđenih ratnih zločinaca. Posebno zabrinjava što takve poruke sve češće dolaze od ljudi koji obavljaju javne funkcije, oblikuju javno mnijenje ili raspolažu institucionalnom moći. Kada negiranje postane dio političkog govora, ono prestaje biti samo uvreda za preživjele i porodice žrtava. Ono postaje napad na vladavinu prava, na autoritet sudova i na samu ideju da činjenice postoje nezavisno od političke volje.

Zbog toga posebno zabrinjava izostanak dosljednog institucionalnog odgovora. Bosna i Hercegovina je kriminalizirala negiranje genocida, ali zakon svoju svrhu ostvaruje tek onda kada se primjenjuje. Svako nekažnjeno negiranje šalje poruku da su sudski utvrđene činjenice predmet političkog pregovaranja, a ne pravnog poretka. Nijedno društvo ne može graditi povjerenje ako dopušta da se presude osporavaju, a žrtve iznova ponižavaju.

Ove godine posebnu pažnju posvetili smo uticaju negiranja na mlade generacije. Nijedno društvo ne može imati sigurnu budućnost ako djecu uči da su činjenice stvar izbora, a ratni zločinci uzori. Revizionizam nije samo pogrešno

tumačenje prošlosti; on je pokušaj oblikovanja budućnosti. Zato obrazovanje zasnovano na činjenicama, naučno istraživanje i odgovorna kultura sjećanja ostaju najsnažniji odgovor svakom pokušaju falsifikovanja historije.

Memorijalni centar Srebrenica nastavit će dokumentovati svaki oblik negiranja genocida jednako temeljito kao što dokumentujemo sudbine njegovih žrtava. Nastavit ćemo sarađivati s domaćim i međunarodnim partnerima, razvijati istraživačke i obrazovne programe i insistirati na činjenicama. Ne zato što vjerujemo da će činjenice same po sebi promijeniti one koji negiraju, nego zato što dugujemo istinu onima koji više ne mogu govoriti u svoje ime.

Ovaj izvještaj zato nije namijenjen samo arhivama. On je upozorenje. Institucijama, obrazovnom sistemu, medijima i međunarodnoj zajednici. Negiranje genocida nije pitanje slobode mišljenja niti političkog stava. Ono je nastavak nasilja drugim sredstvima. Društvo koje to ne prepoznaje rizikuje da izgubi sposobnost razlikovanja istine od propagande, pravde od relativizacije i sjećanja od zaborava.

Istina o genocidu u Srebrenici nije predmet pregovora. Ona je utvrđena činjenicama, potvrđena presudama međunarodnih i domaćih sudova i plaćena životima hiljada ljudi. Naša obaveza nije da je iznova dokazujemo, nego da je štitimo. Jer samo društvo koje ima snage pogledati istini u oči može graditi pravdu, povjerenje i trajni mir.

Dr. Emir Suljagić,
Direktor Memorijalnog centra Srebrenica

RIJEČ UREDNIKA: ZAŠTO IZVJEŠTAJ

Sedma je godina kako Memorijalni centar Srebrenica vrši monitoring negiranja genocida nad Bošnjacima. Sam proces negiranja, naravno, puno je duži. Započeo je paralelno sa ubijanjem i deportacijom, i traje do danas.

Iako se brojke iz godine u godinu razlikuju, neporeciv je zaključak kako negiranje genocida nad Bošnjacima u javnom prostoru Bosne i Hercegovine i regije, ali i šire, predstavlja široko rasprostranjenju konstantu, uprkos kriminalizaciji negiranja kroz izmjene Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine iz 2021. godine. Negiranje se manifestuje različito: kroz izjave političara, predstavnika javnih institucija i nosioca najviših javnih funkcija, posebno u entitetu Republika Srpska (RS) u Bosni i Hercegovini, i u Srbiji; institucionalno kroz različite kvazinaučne izvještaje, dodjele različitih priznanja počinocima genocida; kroz medije i to veličanjem počinilaca genocida, diskreditacijom političkih protivnika i snimanjem različitih sadržaja, od dnevnih vijesti do dokumentarnih filmova kojima se poriče ili relativizira genocid; te u svakodnevnom životu, uglavnom kroz podršku počinocima genocida muralima na ulicama, skandiranjem na sportskim događajima, pjesmama na različitim slavljkima i slično.

Ovaj izvještaj obuhvata period u kojem je, izvršenjem sankcije nad bivšim predsjednikom entiteta RS Miloradom Dodikom, formalno okončana najveća ustavna kriza u Bosni i Hercegovini od samog genocida, odnosno od okončanja rata protiv Bosne i Hercegovine Dejtonskim mirovnim sporazumom 1995. godine, tokom koje je i Memorijalni centar Srebrenica na kratko prekinuo sa radom. Ono što je uslijedilo je brutalna kampanja dehumanizacije Bošnjaka i negiranja genocida unutar države ali i van nje koju je predvodio upravo Dodik.

Dehumanizirajući narativ direktno je povezan sa negiranjem genocida. Kako je to u izvještaju pojasnio dr. Jasmin Mujanović, dehumanizacijom i označavanjem Bošnjaka prijetnjom, „zagovornici tih narativa nastoje sve potonje (kao i ranije) postupke – separatizam, secesiju, sistematska zlodjela, genocid – učiniti nužnom ‘odbrambenom’ radnjom počinitelja“. Iz tog ra-

zloga, iako ne ulaze u statistiku negiranja genocida, prvi dio izvještaja posvećen je upravo analizi dehumanizacije Bošnjaka u Bosni i Hercegovini, te lobističke kampanje koju su provodile vlasti entiteta RS primarno u Sjedinjenim Američkim Državama, kao direktno povezanih fenomena.

Osim toga, izvještaj sadrži kratku analizu medijskog izvještavanja u entitetu RS povodom 30. godišnjice genocida; pregled negiranja genocida u javnom i kulturnom prostoru; te pregled slučajeva negiranja genocida pred Tužilaštvom i Sudom Bosne i Hercegovine u izvještajnom periodu.

Mediji imaju možda i najvažniju ulogu u formiranju javnog mnijenja. Osim što su često identifikovani kao akteri ili platforme za negiranje genocida, ono što je među medijima u Bosni i Hercegovini, prevashodno u entitetu RS, izuzetno uočljivo jeste izbjegavanje pisanja o genocidu. Ovo se moglo posebno primijetiti u 2025. godini prilikom obilježavanja 30. godišnjice genocida, zbog čega je tome posvećen dio izvještaja.

Negiranje genocida u javnom i kulturnom prostoru – na proslavama, ulicama, utakmicama – ohrabreno institucionalnim negiranjem, direktno utiče na svakodnevni život građana Bosne i Hercegovine i vrijeđa preživjele. Ako neko može izbjeći da prati medije u kojima se negira genocid, ne vidjeti grafit u ulici u kojoj živi ili ne čuti skandiranje na utakmici je nemoguće. Ovo nije nov fenomen, već predstavlja konstantu od samog genocida. U ovom izvještaju dali smo, kao još jedan vid isticanja važnosti borbe protiv ovog trenda, pregled takvih slučajeva u protekloj godini.

Izmjenama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine 2021. godine, pravosudnim organima dat je najefikasniji instrument u borbi protiv negiranja genocida koji se za sada, međutim, nedovoljno koristi. Iako je u ovom izvještajnom periodu zabilježena i druga presuda zbog veličanja ratnih zločinaca, broj slučajeva negiranja genocida koji su procesuirali pravosudni organi Bosne i Hercegovine i dalje je zabrinjavajuće mali. Izvještaj također donosi pregled tih slučajeva.

Zaključak izvještaja prepušten je Bori Kontiću, dugogodišnjem novinaru i direktoru sarajevskog Mediacentra, koji je svojim radom dao veliki doprinos očuvanju sjećanja i borbi protiv negiranja činjenica o ratu protiv Bosne i Hercegovine 1992 – 1995.

Dehumanizacija Bošnjaka, postavljanje odnosa u Bosni i Hercegovini u kontekst navodnog civilizacijskog sukoba muslimana i hrišćana, naglašavanje neophodnosti i zagovaranje fizičkog odvajanja naroda u Bosni i Hercegovini, te negiranje genocida, uključujući javnu podršku počinocima, postali su neodvojiv dio narativa seperatističke politike entiteta RS, u Bosni i Hercegovini i svijetu. Na nivou koji podsjeća na onaj koji je prethodio genocidu. Kako ćemo pojasniti u izvještaju, dehumanizacija i predstavlja jedan od akata genocida koji prethodi procesu istrebljenja, kakav je bio slučaj i sa genocidom nad Bošnjacima.

U takvoj situaciji, u trenutku kada se vodi svjesna planska kampanja protiv Bosne i Hercegovine i protiv Bošnjaka, izvještaji o negiranju genocida Memorijalnog centra Srebrenica postaju, kao dio borbe protiv takve politike, potrebniiji nego ikad. Memorijalni centar Srebrenica ne treba ulaziti u rasprave sa negatorima oko naučno utvrđenih i sudski potvrđenih činjenica, ali te činjenice treba ponavljati i štititi, a negatore jasno izdvajati kao takve.

Tarik Moćević

KVANTITATIVNA ANALIZA

Autor: Edin Ikanović

Izvještaj o negiranju genocida 2026. koristio je metodologiju koja je ostala dosljedna prethodnim izdanjima, te uključuje analizu oblika i činova negiranja genocida.

Bilježenje slučajeva negiranja vršio je tim Memorijalnog centra Srebrenica tokom izvještajnog perioda od početka juna 2025. do kraja maja 2026. godine. Monitoring je vršen pretragom medija u Bosni i Hercegovni i Srbiji putem ključnih riječi: Srebrenica, genocid, Ratko Mladić, Radovan Karadžić, Bošnjaci, muslimani.

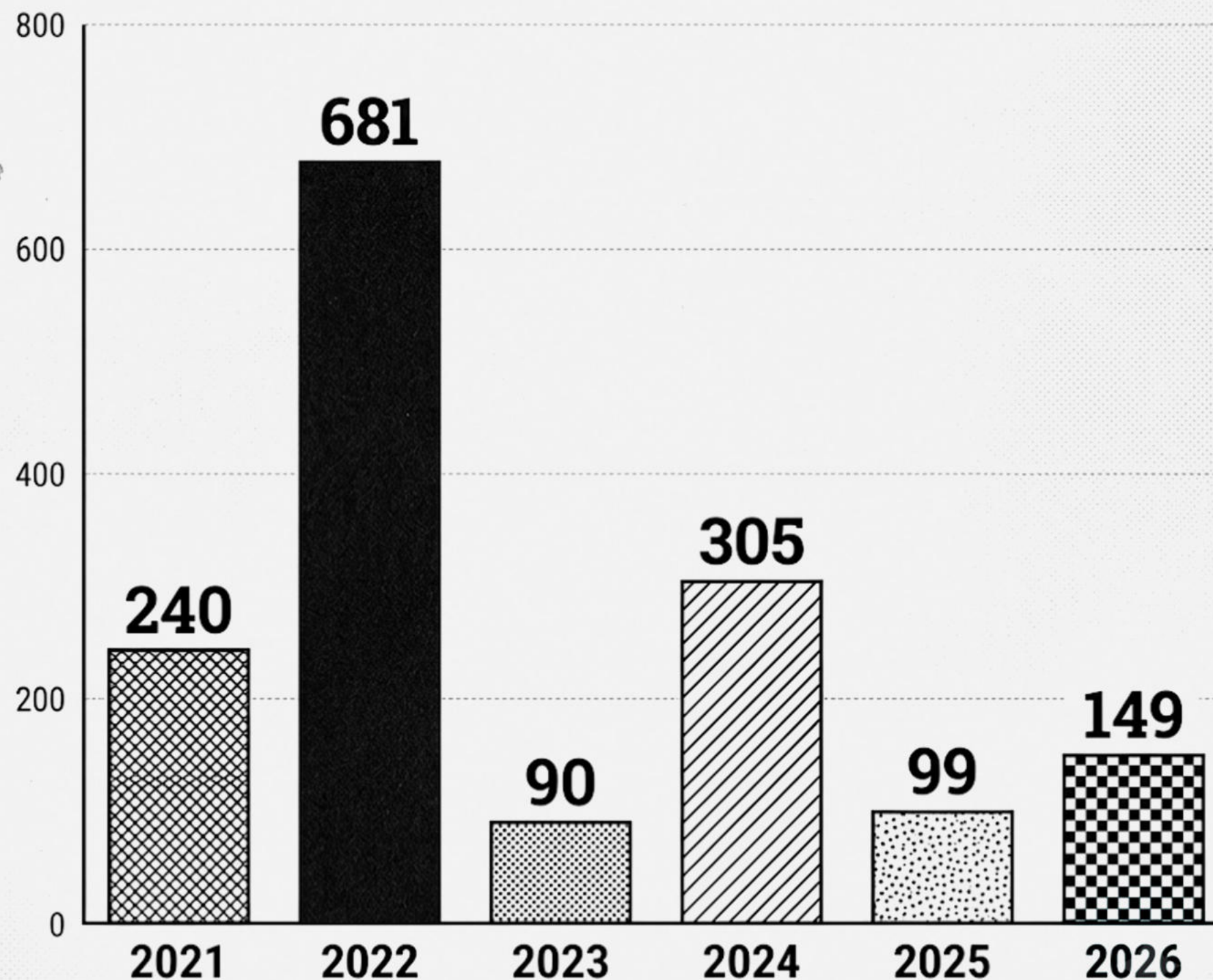
Zabilježeni slučajevi kategorizirani su prema nekoliko ključnih parametara:

- vrsta i način negiranja genocida
- medijski kanali i platforme na kojima se negiranje manifestuje
- identitet i uloga aktera ili lica koja negiraju genocid te
- država iz koje negiranje dolazi.

Ovakva kategorizacija omogućila je sistematičnu analizu i bolju razumljivost fenomena negiranja.

Iako i dalje manji nego u nekim od prethodnih godina, posebno rekordne 2022. godine kada je zabilježen 681 slučaj, zabrinjavajuće je da je protekle godine zabilježen porast broja slučajeva u odnosu na prethodnu. Ove godine zabilježeno je ukupno 149 slučajeva, dok ih je godinu ranije zabilježeno 99.

BROJ NEGIRANJA PO GODINAMA

Akteri negiranja genocida: Široka mreža negatora

Bivši predsjednik entiteta RS Milorad Dodik i predsjednik Organizacije porodica zarobljenih i poginulih boraca i nestalih civila Srebrenice i uposlenik Opštine Srebrenica Branimir Kojić zadržali su se u vrhu liste najčešćih negatora genocida. U ovom izvještajnom periodu kod obojice je zabilježeno po 10 slučajeva negiranja.

Ono što karakteriše ovaj izvještajni period, a što pokazuje rasprostranjenost i široku kampanju negiranja genocida, jeste visok broj različitih negatora. Dok je u prethodnom izvještajnom periodu (2024/25) zabilježeno 25 individualnih lica i devet medijskih kuća koji su ukupno 99 puta negirali genocid, od početka juna 2025. do kraja maja 2026. godine genocid su negirale čak 52 osobe, uz 11 slučajeva gdje su negatori nepoznati, 11 medija i dva udruženja građana. Oni su ukupno negirali genocid 149 puta.

Ono što treba posebno naglasiti jeste da metodologija Memorijalnog centra Srebrenica ne podrazumijeva monitoring društvenih mreža, gdje je negiranje genocida masovno u objavama i u komentarima.

Povećan broj osoba koji su barem jednom u ovoj godini negirali genocid nad Bošnjacima može se pripisati pasivnosti Tužilaštva Bosne i Hercegovine, ali i agresivnoj kampanji usmjerenoj protiv Bosne i Hercegovine i Bošnjaka pokrenutu od strane vlasti entiteta RS.

U takvim okolnostima, 10 najvećih negatora, uključujući i medije i pojedince, su:

- Informer, provladine tabloidne dnevne novine koje izlaze u Srbiji od 2012. godine – 24 puta
- Milorad Dodik, bosanskohercegovački političar, bivši predsjednik entiteta RS – 10 puta
- Branimir Kojić, predsjednik Organizacije porodica zarobljenih i poginulih boraca i nestalih civila Srebrenice i uposlenik Opštine Srebrenica – 10 puta
- Politika, dnevni list koji se izdaje u Beogradu – 7 puta
- Alo, dnevni list i tabloid koji se izdaje u Beogradu – 7 puta
- Gideon Greif, izraelski historičar – 4 puta

- Vojislav Šešelj, srbijanski političar i ratni zločinac – 4 puta
- Aleksandar Pavić, srbijanski pisac i političar – 3 puta
- Nenad Kecmanović, penzionisani profesor – 3 puta
- Sputnik, ruska vladina novinska agencija – 3 puta

Osim njih, devet osoba ili medija je u javnosti negiralo genocid najmanje dva puta, a čak 46 najmanje jednom, dok je zabilježeno i 11 slučajeva, uglavnom veličanja ratnih zločinaca, gdje su akteri negiranja nepoznati. Na ovoj širokoj listi negatora našli su se od historičara Bojana Dimitrijevića koji je samouvjereno poručio kako „mladi Srbi moraju da znaju da Srebrenica nije genocid“¹ i političkog filozofa Dragoljuba Kojčića koji je izjavio kako „ratni zločin (u Srebrenici, op.a.) ni po jednom osnovu ne može da se smatra genocidom“², preko najviših državnih funkcionera poput premijerke Srbije Ane Brnabić koja je primijetila kako Izrael i jevrejski narod tvrde da se „Srebrenica ne može definisati kao genocid“³, ministra Aleksandra Vulina koji je kritikovao okupljene studente u Banjaluci jer daju podršku „za one koji kažu da je u Srebrenici bio genocid“⁴, ili novoizabranog predsjednika entiteta RS Siniše Karana koji je protukandidata Branka Blanušu pokušao diskreditovati pitanjem „da li smije u Sarajevu jasno reći da u Srebrenici nije počinjen genocid“⁵, pa do pjevačice Jelene Karleuša koja je relativizirala genocid poredeći ga sa zločinima tokom akcije „Oluja“ u Hrvatskoj⁶.

1 [SRNA, Mladi Srbi treba da znaju da Srebrenica nije genocid](#), 26.12.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

2 [Politika, Preko Srebrenice žele zauvek da žigošu Srbiju](#), 11.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

3 [Tanjug, Brnabić: Sramota što blokaderi pokušavaju da predstave Srbe kao genocidan narod](#), 8.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

4 [Raport, Vulin ljut na studente koji se okupili u Banjoj Luci. Šokirao izjavom, spominjao i genocid u Srebrenici: 'Poselamio vas Naser Orić'](#), 1.11.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

5 [SRNA, Karan: Srpska nema pravo na predsjednika bez stava](#), 22.1.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

6 [Klix, Jelena Karleuša ponovo vrijeđa žrtve genocida u Srebrenici: Kroz redove provukla da je to bio 'zločin'](#), 4.8.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

TOP 10 NEGATORA GENOCIDA 2026

Većina zabilježenih slučajeva počinjena je u javnom prostoru Srbije – njih 87, čime se potvrdio zaključak iz ranijih izvještaja da Srbija predstavlja epicentar negiranja genocida nad Bošnjacima koji se zatim preljeva u entitet RS u Bosni i Hercegovini i šire. U Srbiji je negiranje genocida nad Bošnjacima ostalo prisutno u svim porama društva. Monitoring pokazuje, kako je i ranije navedeno, da je ono prisutno u institucijama, u akademskoj zajednici, ali i na estradi. Kako je to navela Inicijativa mladih za ljudska prava Srbije (Youth Initiative for Human Rights – YIHR), koja vodi monitoring negiranja svih ratnih zločina na prostoru nekadašnje SFR Jugoslavije u Srbiji, „pojedinačno najporicaniji zločin (u Srbiji, op.a.), kako od strane predstavnika vlasti, tako i od strane šire javnosti, jeste genocid u Srebrenici“⁷.

Mediji kao negatori i platforme za negiranje: Od dnevnih vijesti do dokumentarnih filmova

Očekivano, mediji u Srbiji i dalje su najveće platforme za negiranje genocida. U ovom izvještajnom periodu medijska kuća Informer, uključujući tabloid, kao i Informer TV, najveći je negator genocida među medijima sa 24 slučaja. Osim toga, još šest puta je poslužio kao platforma za negatore – prenošenjem izjava kojima se negira genocid, čineći ih dostupnim širokoj javnosti, bez ikakvog kritičkog osvrta.

Kao i prethodne godine, Informer je najviše negirao genocid u nastojanju diskreditacije aktera studentskih protesta u Srbiji. Pokušavao je diskreditovati studente tvrdnjama kako oni priznaju genocid i smatraju srpski narod genocidnim⁸, što niko od osoba koje je Informer pokušao diskreditovati nije izjavio, te nazivajući genocid lažnim⁹, takozvanim¹⁰, navodnim¹¹, nepostojećim¹² i sličnim pridjevima. Od 24 slučaja negiranja od strane Informera, 18 je onih u kojima negiranje služi za diskreditaciju organizatora ili učesnika studentskih protesta. Osim samog negiranja, nastavak korištenja negiranja genocida kao sredstva za diskreditaciju političkih ili drugih protivnika prikazuje zabrinjavajuću opšteprihvaćenost i normalizaciju negiranja u srbijanskom društvu. Ova tema posebno je obrađena u prethodnom izvještaju Memorijalnog centra¹³.

⁸ Informer, [Ovo je klasičan primer blokadera teroriste: Napada crkvu, mrzi Vučića, optužuje Srbe za genocid i hvali se: "Sin mi je bio u Srebrenici"](#), 21.8.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

⁹ Informer, [Lažni genocid prodaju za 85 evra: Srbojanci iz BiH smislili kako da naplate prijavu propagandu](#), 27.8.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹⁰ Informer, (VIDEO) [Čiji je ovo javni servis - Sarajeva? Na RTS pričaju o takozvanom genocidu u Srebrenici?](#), 15.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

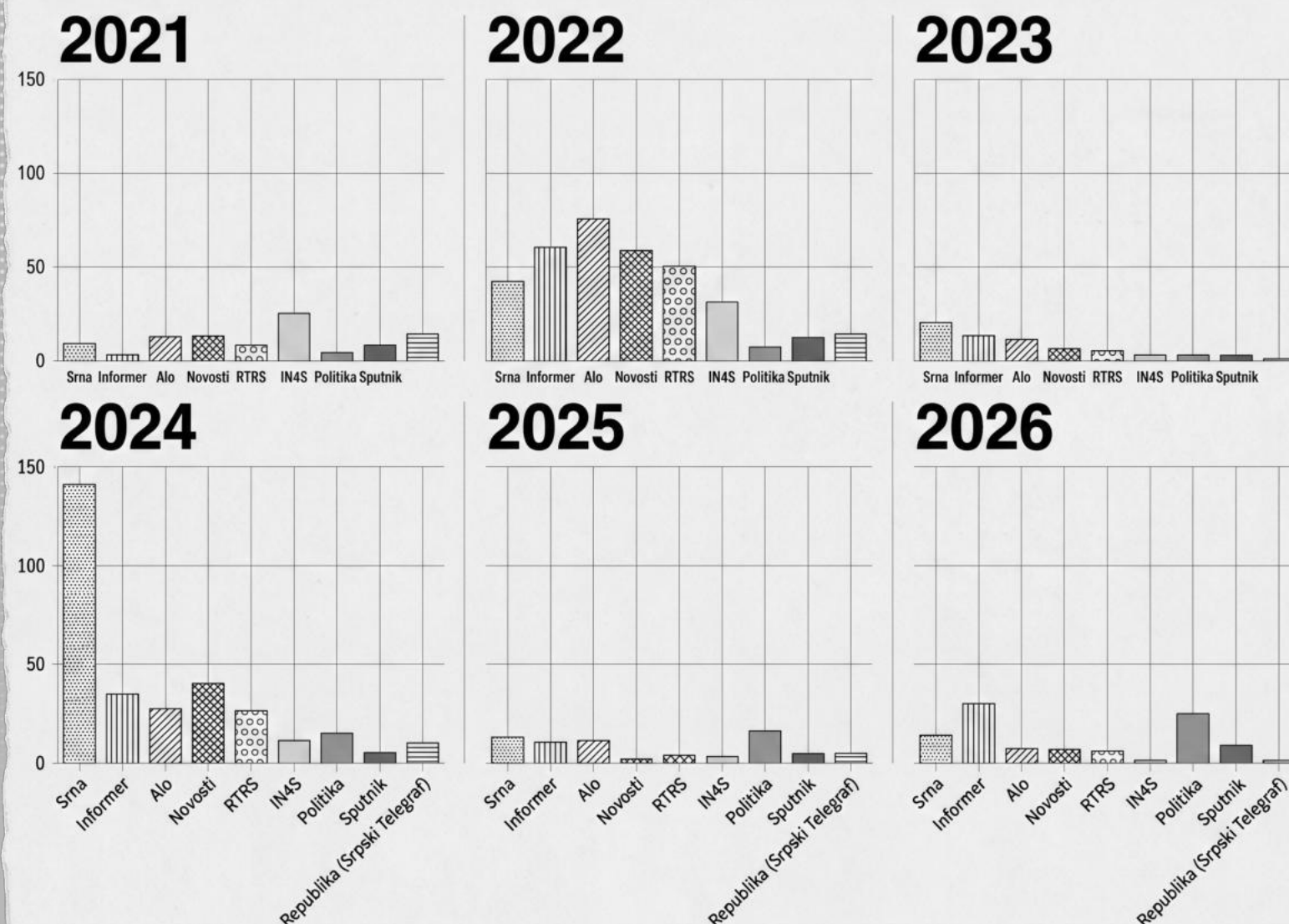
¹¹ Isto

¹² Informer, [Jadnik, jadni! Dino Merlin širi mantru o genocidu u Srebrenici, tajkunski Danas trči da prenese!](#), 12.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹³ Haris Imamović, [Izvještaj o negiranju genocida 2025, Negiranje genocida u Srebrenici kao sredstvo suzbijanja studentskih protesta u Srbiji, Memorijalni centar Srebrenica, str. 23](#)

⁷ Branimir Đurović i Marko Milosavljević, [Stanje poricanja – Srbija 2025: Ratni zločinci kao zaslužni građani](#), YIHR, Beograd 2026, str. 24.

PLATFORME 2021-2026

Ratni zločinac Vojislav Šešelj, predsjednik Srpske radikalne stranke Srbije, četiri puta je negirao genocid nad Bošnjacima u ovom izvještajnom periodu, od čega dva puta gostujući u emisiji TV Infomera. Zanimljiv je slučaj gostovanja u emisiji TV Informera 13. novembra 2025, kada Šešeljevu izjavu da očekuje da se Bulevar Zorana Đinđića preimenuje u „general Ratka Mladića“, voditeljica Jovana Radović komentariše riječima „Da, tako bi trebalo, to bi zaista bilo pošteno“¹⁴, čime se i ona upisala u listu negatora genocida.

¹⁴ X, [Srpski radikali, objava od 15.11.2025.](#) (pristupljeno 10.7.2026.)

Osim Informera, u vrhu liste medijskih negatora su listovi Politika sa sedam i Alo sa šest zabilježenih slučajeva negiranja koji svi predstavljaju diskreditaciju drugih osoba, uglavnom učesnika ili onih koji su pružali podršku studentskim protestima u Srbiji. Posebno je medijima u Srbiji zasmetala hrvatska pjevačica Severina Vučković o kojoj su pisala sva tri medija – Informer¹⁵, Alo¹⁶ i Politika¹⁷ – pokušavajući

¹⁵ Informer, [Blokaderi ustaše planiraju da dovedu Severinu da peva u Srbiji! Uglas poručuju: Srbi su genocidni!](#), 19.8.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹⁶ Alo, [Istorijska bruka Severine Vučković: Nigde je više ne žele](#), 9.5.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹⁷ Politika, [Dikić i „blokaderi“ potvrdili – mi smo isti kao Severina](#), 2.5.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

je diskreditovati, naprimjer, tvrdnjom kako je „pevačica (je) u svojim medijskim nastupima isticala stav da se u Srebrenici dogodio genocid“¹⁸.

Kod nekih medijskih kuća zabilježena su jedan ili dva slučaja negiranja, ali puno više slučajeva u kojima su poslužili kao platforme za negiranje genocida. Takva je, naprimjer, ruska agencija Sputnik na srpskom jeziku koja je dva puta negirala genocid, ali je dodatnih pet puta poslužila kao platforma za negiranje genocida. Sputnik na srpskom jeziku konstantno objavljuje različite dezinformacije, uključujući dezinformacije o ruskim ratnim zločinima u Ukrajini, ali i Bosni i Hercegovni te konkretno o genocidu. Tako su naprimjer Sputnik i njihova novinarka Milica Trklja dali prostor beogradskom profesoru i historičaru Milošu Koviću da u intervjuu iznosi više puta oborene tvrdnje, a što će biti posebno obrazloženo i u nastavku ovog izvještaja, kako su „oni koji se danas računaju u srebreničke šehide, odnosno žrtve ili mučenike, pre toga ubijali srpske civile“¹⁹.

Centar za društvenu stabilnost iz Srbije producirao je dokumentarni film „Srebrenica – anatomija obmane“ prepun dezinformacija i aktivnog poricanja genocida nad Bošnjacima²⁰. Šest osoba su navedeni kao autori, ko-autori i stručni saradnici, a produkcija se u filmu zahvaljuje i kabinetima predsjednika Srbije, predsjednika entiteta RS u Bosni i Hercegovini, predsjednika Vlade Srbije, te šest ministarstava u Vladi Srbije.

Novinska agencija entiteta RS – SRNA – iako nije evidentirana, za razliku od prošle godine, kao akter negiranja, 14 je puta poslužila kao platforma za negiranje genocida od ukupno 50 u javnom prostoru Bosne i Hercegovine.

Tako je SRNA redovno predstavljala platformu za negiranje genocida od strane bivših ili trenutnih funkcionera u entitetu RS poput Milorada Dodika²¹, Srdana Mazalice²², Siniša Karana²³ ili Branimira Kojića²⁴, prenosila je izjave Dodikovog lobiste Maxa Primorca²⁵ ili Gideona Greifa²⁶, i slično.

Ono što je, osim samog negiranja i služenja kao platformi za negiranje, zabrinjavajuće među medijima jeste izbjegavanje pisanja o genocidu, što bilo posebno uočljivo 2025. kada je obilježena 30. godišnjica genocida.

Načini negiranja genocida: Povećano slavljenje počinilaca

Podrška počiniocima, kao način negiranja genocida, ozbiljno je povećana u ovom izvještajnom periodu sa ukupno 21 slučajem, dok je u prethodnom zabilježen tek jedan. Osim 11 slučajeva gdje su akteri nepoznati, bilo je i slavljenja ratnih zločinaca od strane javnih funkcionera poput Milorada Dodika²⁷, Nenada Stevandića²⁸ ili potpredsjednika Vlade Srbije Ivica Dačića²⁹, kao i od predstavnika civilnog društva poput Miroslava Radovanovića iz Asocijacije „Stvaraoci Republike Srpske“³⁰. Relativizacija je zabilježena 23 puta, priznavanje zločina, ali ne i genocida devet, a trijumfalizam dva puta.

Aktivno poricanje, u smislu poricanja bilo kojih dokazanih i sudskim presudama utvrđenih činjenica o genocidu nad Bošnjacima, i dalje predstavlja ubjedljivo najčešći način negiranja genocida – 94 slučaja.

Ipak, treba naglasiti da su ove vrste negiranja često međusobno isprepletene, pa se uz aktivno poricanje veličaju i počinioци genocida, ili se priznavanje zločina, ali ne i genocida, dešava paralelno sa relativizacijom, odnosno opravdavanjem masovnih ubistava.

Ove godine zabilježen je porast još jednog načina negacije koji nije ušao u opisanu statistiku – dehumanizaciju Bošnjaka kao žrtava genocida. Zabilježili smo pet slučajeva dehumanizacije u Dodikovim izjavama nakon prihvatanja presude Suda Bosne i Hercegovine i otkupa zatvorske kazne, te dodatnih osam u istupima njegovih lobista poput Maxa Primorca i Roda Blagojevicha. Ovo je također tema koja će biti posebno obrađena u nastavku izvještaja.

Milorad Dodik je u svojim izjavama kombinovao više načina negiranja – osam puta je aktivno poricao genocid, najmanje jednom je dao podršku počiniocima, a jednom je priznao „strašan zločin“, uz naglasak kako „Srbi u Srebrenici nisu počinili genocid“³¹. Gotovo identična statistika je kod Branimira Kojića, također već godinama jednog od glasnijih negatora genocida, koji je osam puta aktivno poricao, jednom relativizirao poredeći sa drugim zločinima, a jednom pružio podršku počiniocima.

18 Politika, Ključni blokaderi na jednom mestu: na rođendanskoj proslavi kod Severine, 3.5.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

19 Sputnik, Soba s pogledom na „genocid“ – Srebrenica u turističkoj brošuri, ali zato nema Jasenovca, 24.8.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

20 YouTube, Deblokada, Anatomija obmane – Srebrenica, 10.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

21 SRNA, Nezavisnost Srpske, ako Šmit nametne zakon o državnoj imovini, 12.5.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

22 SRNA, Mazalica podsjetio Suljagića da Izrael nije podržao njemačku Rezoluciju o „genocidu u Srebrenici“, 29.3.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

23 SRNA, Karan: Srpska nema pravo na predsjednika bez stava, 22.1.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

24 SRNA, Političko Sarajevo svjesno da je priznanje Dodiku – šamar lažnom bošnjačkom narativu, 15.4.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

25 SRNA, Političko Sarajevo da prestane da ugnjetava hrišćane u BiH, 11.2.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

26 SRNA, Greif: Uzaludni pokušaji povampirenog ustaštva da revidiraju istoriju, 9.2.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

27 SRNA, Dodik: General Mladić je narodni heroj srpskog naroda, 5.5.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

28 Detektor, Stevandić i Medić na događaju uz Dodika veličali ratne zločince na Palama, 25.10.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

29 Informer, Oglasio se Dačić: Hvala Mladiću, Miloševiću, Stanišiću i Simatoviću, 1.4.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

30 Detektor, Stevandić i Medić na događaju uz Dodika veličali ratne zločince na Palama, 25.10.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

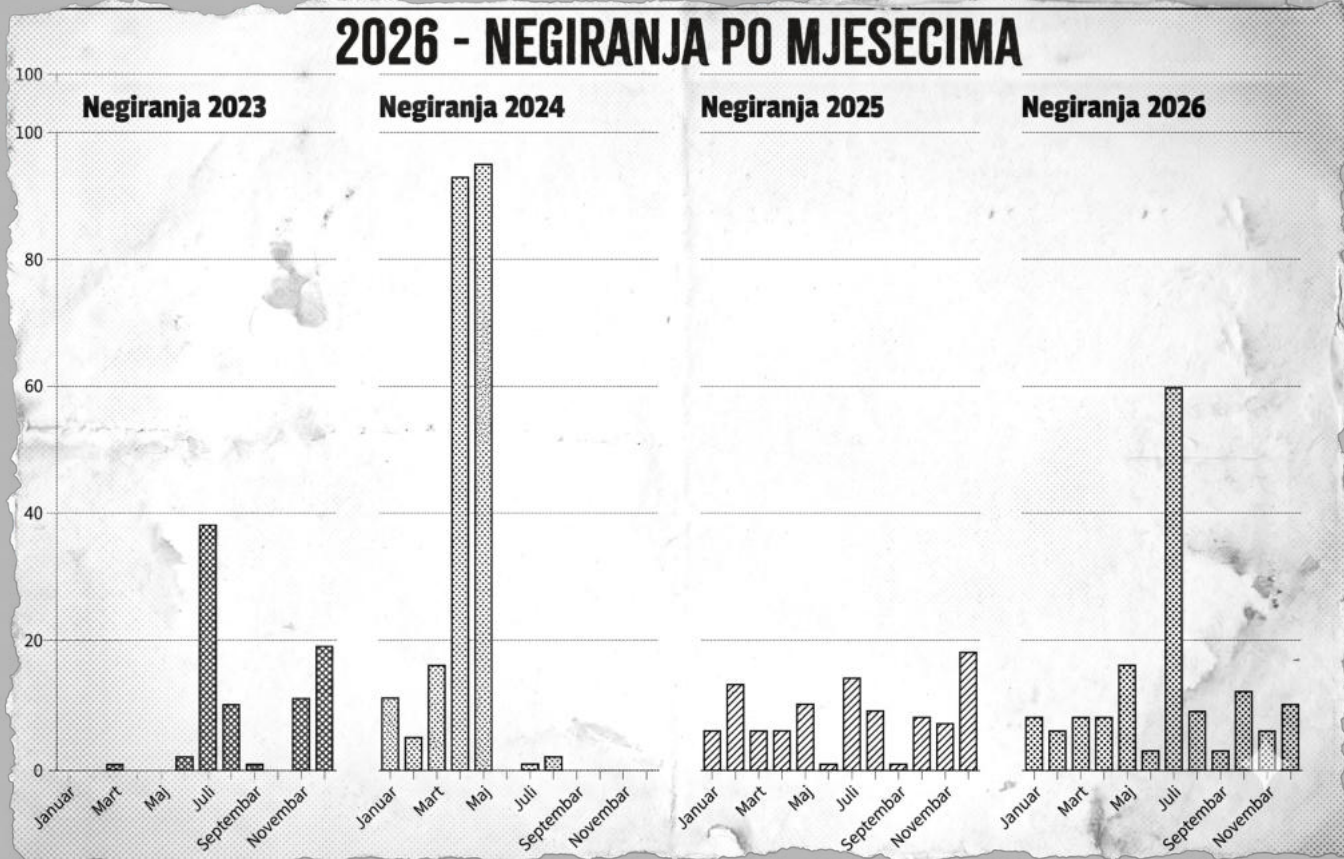
31 Detektor, Stevandić i Medić na događaju uz Dodika veličali ratne zločince na Palama, 25.10.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

Vremenski trendovi: Obilježavanje godišnjice i dalje najveći povod za negiranje

Kada je u pitanju vremenski slijed, iako je genocid negiran tokom cijelog izvještajnog perioda, najviše slučajeva – njih 60 – zabilježeno je u julu 2025. godine kada se obilježavala 30. godišnjica genocida. Ove godine je tome zasigurno doprinijelo i prvo obilježavanje Međunarodnog dana refleksije i memoracije genocida u Srebrenici, nakon usvajanja Rezolucije o genocidu u Srebrenici Generalne skupštine UN-a.

Genocid je u julu 2025. negiran planski, sa medijskim člancima koji su direktno posvećeni poricanju genocida. Tako je naprimjer Politika, odnosno njeni novinari Dejan Spalović i Jelena Filipović, izvijestila o održavanju tribine „Srebrenica protiv genocida – tri decenije manipulacije“³²

što dodatno svjedoči i o institucionalnom negiranju u Srbiji³³. Na ovoj tribini, a posredno i u Politici, genocid je negiralo čak devet osoba, i to nekadašnji šef diplomatije SR Jugoslavije Vladislav Jovanović, politolog Nenad Kecmanović, politolog Srđan Perišić, pisac i analitičar Aleksandar Pavić, advokat Milenko Radić, ambasador Bosne i Hercegovine u penziji Miloš Vukašinović, historičar Nemanja Dević, advokat Branko Lukić i politički filozof Dragoljub Kojić. Prenijela je Politika u julu i saopštenje izvjesnog Saveza Srba iz regiona u kojem njihov predsjednik Miodrag Linta predlaže osnivanje još jedne međunarodne komisije „za istraživanje stradanja Srba i Bošnjaka u srebreničkoj regiji“³⁴. U saopštenju je jasno iskazana njihova namjera: „Očigledno je da je Haški tribunal doneo niz presuda protiv članova vojnog i političkog rukovodstva Republike Srpske a da nije imao nijednu utvrđenu važnu činjenicu“.

³² Politika, Preko Srebrenice žele zauvek da žigošu Srbiju, 11.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

³³ Osim ovog događaja, 11. jula 2025. godine u Srbiji je održana i promocija knjige Vojislava Šešelja „U Srebrenici nije bilo genocida“. Izvor: N1, Aktivisti SRS oteli transparent „Smrt fašizmu“; i oterali aktivistkinju koja ga je nosila, 11.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

³⁴ Politika, Miodrag Linta: Srbija da osnuje Komisiju za istraživanje stradanja Srba i Bošnjaka u Srebrenici, 11.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

STUDIJA SLUČAJA: DEHUMANIZACIJA KAO GLAVNO OBILJEŽJE POLITIČKE KRIZE

Autor: Tarik Močević

Sud Bosne i Hercegovine u augustu 2025. godine potvrdio je da je Milorad Dodik platio kaznu od 36.500 konvertibilnih maraka čime je otkupio izdržavanje zatvorske kazne od jedne godine³⁵.

Dodik je proglašen „krivim da je od 1. do 9. jula 2023. u Banjaluci, svjesno i znajući da je visoki predstavnik Christian Schmidt donio odluku kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda BiH od 1. jula iste godine, kao i odluku kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa RS-a, preduzimao radnje s ciljem nastavka zakonodavnog postupka, ne primjenjujući i ne provodeći odluke visokog predstavnika“³⁶.

Istom presudom Milorad Dodik je smijenjen sa funkcije predsjednika entiteta Republika Srpska (RS), a obavljanje te dužnosti mu je zabranjeno u periodu od šest godina. Posljedično, u periodu izvršenja presude, dakle tokom šest godina, Dodiku je zabranjeno vršenje bilo koje javne funkcije.

Nakon duboke političke, ustavne krize koja je uslijedila nakon prvostepene presude, godinu dana izbjegavanja organa gonjenja, nakon drugostepene presude u julu, ovim saopštenjem Suda Bosne i Hercegovine u augustu 2025. postalo je jasno da je Dodik prihvatio presudu i, kao što se i očekivalo, otkupio zatvorsku kaznu.

Dok je između institucija – Suda Bosne i Hercegovine, Osnovnog suda u Banjaluci i Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine – trajala svojevrsna diskusija o tome da li Milorad Dodik može ostati predsjednik političke stranke Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD), Dodikova stvarna moć i uticaj su ostali isti. To će se posebno osjetiti prilikom izbora i predizborne kampanje za novog predsjednika

entiteta RS, gdje se Dodik jasno isticao kao dominantna politička figura, čak iznad kandidata i trenutnog predsjednika entiteta, također člana SNSD-a, Siniše Karana.

Ono što je trebalo označiti kraj političke, ustavne krize u Bosni i Hercegovini, zapravo je pokrenulo lobističku kampanju Milorada Dodika za izazivanje nove, koja će biti posebno obrađena u narednom dijelu ovog izvještaja.

I jedno i drugo – nastavak političke krize i lobistička kampanja – pratili su međutim, negiranje genocida nad Bošnjacima, te govor mržnje i dehumanizacija Bošnjaka. Iako sama kriza nije bila direktno vezana za temu genocida nad Bošnjacima, Dodik ju je obilato koristio za nju, koristeći gotovo svaki medijski istup za negiranje genocida, uključujući veličanje ratnih zločinaca, te dehumanizaciju Bošnjaka. Ovim je Dodik ostao na prvom mjestu po broju slučajeva negiranja genocida čime je nastavio da krši zakon.

Dodik je i prije prihvatanja presude, u periodu pred obilježavanje 30. godišnjice genocida, više puta negirao genocid. Prvo je Dodik konferenciju za novinare u junu 2025, povodom prijema za pripremu za obilježavanje srpskog stradanja u Bratuncu, odlučio gotovo u cjelosti posvetiti negiranju genocida nad Bošnjacima. Izjavio je kako je „nesporno (je) da se desio zločin u Srebrenici nad muslimanima, ali on nije zločin genocida nego težak ratni zločin“ osporivši zatim i broj žrtava³⁷.

Dan nakon ukidanja pritvora, koji je dogovorio sa Tužilaštvom Bosne i Hercegovine 4. jula 2025, a nekoliko dana prije obilježavanja 30. godišnjice genocida, negirao je genocid direktnim poricanjem i veličanjem počinilaca.

„Srbi u Srebrenici nisu počinili genocid. U Srebrenici se dogodio strašan zločin. Omoćimo im da za sedam dana obilježe tu bol (...) Kada bi pravda stigla onda bi događaj koji će se obilježavati za nekoliko dana izgubio smisao“³⁸, kazao je Dodik, pohvalivši se zatim da je bio saborac Radovana Karadžića i Ratka Mladića.

³⁷ YouTube, RTRS Vijesti, Konferencija za novinare nakon prijema u Palati Republike, 26.06.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

³⁸ Radio Sarajevo, Dan nakon ukidanja pritvora Dodik ponovo negirao genocide u Srebrenici, 5.7.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

³⁵ Detektor, Milorad Dodik uplatio novčanu kaznu Sudu BiH, 12.8.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

³⁶ Isto.

tovaio prilog pod nazivom „Istočno Sarajevo tri decenije kasnije – sve više stanova u vlasništvu Bošnjaka“⁵⁵, predstavljajući kupovinu stanova od strane pojedinaca iz Sarajeva „planom da se ovlada Istočnim Sarajevom“⁵⁶, jasno ciljajući i stigmatizirajući Bošnjake.

Za „dobro osmišljen plan da se kupovinom nekretnina ovlada ovim dijelom Republike Srpske“⁵⁷ autori priloga ne pružaju nikakav dokaz, osim statistike o kupovini stanova građana iz Federacije Bosne i Hercegovine, čak bez ikakvog pokazatelja da se radi isključivo o Bošnjacima.

Urednica Nada Veletić u uvodu priloga navodi: „Pomama za kvadratima u nekad srpskom Sarajevu uglavnom se tumači pristupačnom cijenom, no građani i zvaničnici iz Istočnog Sarajeva u tome prepoznaju opasne trendove. Vraćaju im se crne slike iz prošlosti kada su prvo na početku rata, a potom u biblijskom egzodusu morali napustiti svoje domove u federalnom Sarajevu, jer su tako htjele komšije Bošnjaci. Danas im te komšije hrle u zagrljaj. Hoće da žive sa, kako vole da kažu, genocidnim Srbima. Ostaje misterija zašto, a možda i nije misterija, već dobro osmišljen plan da se kupovinom nekretnina ovlada ovim dijelom Republike Srpske“⁵⁸.

U najavi Veletić se Bošnjaci kao cjelina optužuju da su uzrokovali ili u najboljem slučaju htjeli „biblijski egzodus“ Srba „iz federalnog Sarajeva“⁵⁹, čime se još jednom referira na navodnu borbu muslimana protiv hrišćana. Najdirektnija poruka priloga, koju autori nisu ni pokušali sakriti, jeste poruka da dvije etničke zajednice trebaju živjeti odvojeno, odnosno da Bošnjacima nije mjesto u entitetu RS, gdje je nad njima počinjen genocid.

„Državno razdvajanje od druge dvije nacionalne zajednice“⁶⁰ bio je jedan od

strateških ciljeva samoproglashene Srpske Republike Bosne i Hercegovine usvojenih u maju 1992. godine, kao cilj je naglašeno više puta u stenogramima sjednica pomenute skupštine i na drugim mjestima, a Biljana Plavšić je za srpsko Oslobođenje, komentarišući Dejtonski mirovni sporazum u novembru 1995. godine, izjavila kako „bolja strana (...) sporazuma jeste da smo se konačno odvojili od Hrvata i muslimana u Bosni i Hercegovini“⁶¹.

Ovo pokazuje jasan kontinuitet ideje o „odvajanju“ od 1992. godine preko pogrešnog tumačenja Dejtonskog mirovnog sporazuma koji jasno osigurava slobodu kretanja građana na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, kao i konstitutivnost sva tri naroda na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine što je potvrđeno odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz 2000. godine, do danas kada se ponovo poziva na „odvajanje“, a Bošnjaci identifikuju kao prijetnja.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine otvorila je istragu o ovom prilogu, ali do završetka ovog izvještaja nije donijela odluku⁶².

Iako su Bošnjaci, osim kao nosioci aktivnog biračkog prava, bili gotovo isključeni kao politički faktor iz izbora novog predsjednika entiteta RS, pogotovo s obzirom na činjenicu da nije vršen reizbor potpredsjednika entiteta, Milorad Dodik je svaki istup tokom predizborne kampanje i nakon nje koristio za negiranje genocida i dehumanizaciju. Nakon pobjede SNSD-ovog kandidata Siniše Karana, Centralna izborna komisija donijela je odluka o poništavanju izbora na 136 biračkih mjesta u 17 izbornih jedinica zbog utvrđenih nepravilnosti. Nakon ponovljenih izbora, Karan ponovo izlazi kao pobjednik.

Nakon proglašenje druge pobjede, u slavljeničkoj atmosferi, Dodikova retorika je doživjela svojevrсни vrhunac.

„Neprijatelju svaki dan moraš da naneseš neki gubitak jer ti je neprijatelj. A muslimani i političko Sarajevo, muslimansko Sarajevo je naš neprijatelj“⁶³, jasno je zaprijetio Dodik.

Ponavljao je i fraze o sukobu muslimana i hrišćana:

„Nije nam teško da našim prijateljima na globalnom nivou objasnimo da se radi o nastojanju muslimana iz Sarajeva da podrede hrišćane ovdje u Bosni i Hercegovini svojim idejama unitarne, unitarističke i druge... drugog načina uređenja Bosne i Hercegovine“⁶⁴; kao i:

„Srbi ne smiju dočekati narednih deset godina u Bosni i Hercegovini zato što islamski faktor preuzima Evropu i sistemi vlasti u Evropi biće isključivo zavisni od islamskog faktora koji će podržati islamizaciju Bosne i Hercegovine.“⁶⁵

U ovom slučaju, zabilježili smo i direktno poricanje genocida nad Bošnjacima:

„Nema države bez mita. Zato su muslimani izmislili Srebrenicu i priču o genocidu... Da bi napravili mit, eto nisu ga napravili.“⁶⁶

Prilikom objave na svom YouTube kanalu, RTRS je cenzurisao dio ove izjave, tako da slijedi prekid od nekoliko sekundi nakon riječi „Zato su muslimani izmislili Srebrenicu...“⁶⁷. Iako se to može tumačiti kao tehnička greška, ostavlja opravdanu sumnju da je RTRS pokušao cenzurisati izjavu koja bi se mogla smatrati direktnim kršenjem zabrane negiranja genocida prema Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine. Riječi „izmislili Srebrenicu“, međutim, trebale bi se tumačiti na isti način s obzirom na jasan kontekst.

Cijela izjava je ipak dostupna na snimcima drugih medija, poput SRNA-e.

Dodikova retorika koja je uključivala (1)

55 [YouTube, RTRS Vijesti, I.Sarajevo – tri decenije kasnije – sve više stanova u vlasništvu Bošnjaka](#), 18.12.2025 (pristupljeno 10.7.2026.)

56 Isto.

57 Isto.

58 Isto.

59 Isto.

60 [Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, Izvorni zapisnik sa 16. sjednice Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, održane 12. maja 1992. godine u Banjoj Luci](#), Memorijalni centar Srebrenica, str. 12.

61 [Arhiva Mediacentra Sarajevo](#) (pristupljeno 10.7.2026.)

62 Isto.

63 [YouTube, SRNA – Novinska agencija Republike Srpske, SNSD press konferencija](#), 9.2.2026, od 14:41 minute (pristupljeno 10.7.2026.)

64 Isto.

65 Isto.

66 Isto.

67 [YouTube, RTRS Vijesti, Konferencija za novinare rukovodstva SNSD-a 9.2.2026](#), od 29:40 minute (pristupljeno 10.7.2026.)

renitet”⁷⁹. Logan se tokom intervju mučila izgovoriti Dodikovo ime te se činilo da ne posjeduje nikakvo samostalno poznavanje regije izvan sposobnosti da čita pripremljene bilješke. Manje od mjesec dana kasnije, Laura Loomer, još uticajnija desničarska provokatorica, na društvenoj mreži X napisala je svojim gotovo dva miliona pratilaca da „kršćanski predsjednik Milorad Dodik (...) iz Republike Srpske trpi nemilosrdne političke napade koalicije muslimana i globalista (...) Dodikove javne izjave jasno pokazuju da podržava predsjednika Trumpa i politike pokreta MAGA te da se protivi daljnjoj islamizaciji. Upravo zbog toga on je najnoviji primjer kako crveno-zeleni savez nastoji uništiti prozapadnog i pro-Trumpovskog svjetskog lidera putem islamskog osvajanja.”⁸⁰

Pokušaji Logan i Loomer da Dodikovu secesionističku agendu u Bosni i Hercegovini ugrade u šire ideološke narative nove američke desnice bili su providno transakcijski.⁸¹ No čak su se i njihove vlastite publike, spremne prihvatiti i najbizarnije konspirativne tvrdnje, mučile shvatiti kakvu vezu jedan opskurni balkanski političar ima s programom predsjednika Trumpa. One nisu bile jedini istaknuti desničarski američki influenseri angažovani da promovišu Dodika i njegov režim – a i u njihovom je slučaju ishod bio jednak: zbunjenost američkih gledalaca.

Prije Loganinog profila, režim entiteta RS avionom je u Banjaluku doveo bivšeg gradonačelnika New Yorka Rudyja Giulianija da intervjuiše Dodika. Giuliani se vidljivo mučio razabrati Dodikove zamršene tvrdnje o bosanskoj historiji i politici te je svog sagovornika opetovano predstavljao kao uzornog „bosanskog” političara, na očitu nelagodu samog Dodika.⁸² Michael Flynn, bivši savjetnik za nacionalnu sigurnost SAD-a i još jedan registrovani lobista u ime režima entiteta RS, također je tokom 2025. i 2026. godine više puta javno nastupao

u Banjaluci.⁸³ Ni u jednom od tih nastupa nije iskazao nikakvo smisleno poznavanje širih geopolitičkih usmjerenja svoje vlade domaćina – odnosno. njenih dugogodišnjih odnosa s Rusijom i Kinom – niti ikakvu sposobnost da o bosanskohercegovačkoj politici suvislo prokomentariše išta izvan pripremljenih bilješki. Kada je Donald Trump Jr. avionom doveden u Banjaluku i ugošćen na svečanom prijemu koji je priredio Dodikov sin Igor, mlađi Trump održao je usiljen govor usredsređen prvenstveno na kriptovalute i vještačku inteligenciju, ostavljajući domaćine da događaj promovišu gotovo isključivo putem uglačanih video-snimaka, ali bez značajnog tona iz govora predsjednikovog sina.⁸⁴

Iako se banjalučki režim možda i mučio s pojedinim javnim nastupima usmjerenim ka američkoj javnosti, svi su ti napori očigledno bili usmjereni na to da utiču na stavove i mišljenja američkih zvaničnika. Kako bi potkrijepio istu inicijativu, režim je prodro i u Izrael, nadajući se da će snažne veze između Trumpove Bijele kuće i Netanyahuove vlade iskoristiti za pridobivanje dodatne međunarodne podrške svojoj secesionističkoj agendi.

U junu 2026. Izrael je posjetila Željka Cvijanović, članica Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz entiteta RS, i potpredsjednica SNSD-a; a tokom te posjete nisu predstavljeni nikakvi zvanični simboli bosanskohercegovačke države. Esther Solomon, viša analitičarka izraelskog lista Haaretz i njegova bivša glavna urednica, napisala je da je taj potez bio „smišljen pokušaj da se...entitet (RS, op.a.) uzdigne na nivo državnosti, što je činjenično netačno (i) čin političkog provokatorstva. Krhka bosanska država pod pritiskom je ultranacionalističkih, secesionističkih lidera Republike Srpske koji teže ujedinjenju sa susjednom Srbijom i koji se, u tu svrhu, vole predstavljati kao kršćanske žrtve bošnjačkih muslimana, koje pak prikazuju kao džihadiste povezane s Hamasom, ISIL-om i Iranom”⁸⁵. Solomon je otišla i korak dalje,

ustvrdivši da je cilj tih susreta prikazati Dodika i njegove prethodnike iz devedesetih kao dio „posljednje linije odbrane od neprijateljske muslimanske invazije, da su oni žrtve, a ne agresori, te da su u takvim egzistencijalnim okolnostima normativna pravila ratovanja puka igračka, a ne nužna načela kojih se valja pridržavati”⁸⁶.

I pored svih pomenutih promašaja lobističke kampanje, trenutno se čini da je vlada u Banjaluci pridobila američku podršku za smjenu visokog predstavnika Christiana Schmidta, a postoje i osnovane bojazni da će njegov nasljednik nastojati poništiti odluke svojih prethodnika, uključujući zakonske odredbe kojima se kriminalizira negiranje genocida.⁸⁷ Ukoliko do toga dođe, to će predstavljati ozbiljan korak unazad za prava preživjelih žrtava genocida u Bosni i Hercegovini i neposredno ugroziti sigurnost povratničkih zajednica u entitetu RS. No, to bi ujedno nužno bilo i jedan od glavnih proizvoda političke i medijske kampanje o kojoj je riječ u ovoj analizi, čija je očita svrha bila moralno zatamnjenje relevantnosti genocida nad Bošnjacima kako za savremenu bosanskohercegovačku politiku, tako i za odgovornost i obaveze međunarodne zajednice u pogledu poslijeratnog upravljanja ovom zemljom.

Pa i bez ovakvog zakonodavnog zakreta, narativi koje promoviraju Blagojevich i njemu slični, opisani u ovom tekstu, predstavljaju novo, uznemirujuće poglavlje u praksi revizionizma genocida: poglavlje obilježeno ne otvorenim činovima poricanja ili negacionizma, već suptilnim premještanjem, udruženim s rehabilitacijom ratnih propagandnih narativa koji nastoje dehumanizirati i na drugi način „sekuritizirati” (engl. securitize) – odnosno predstaviti kao sigurnosnu prijetnju – samo postojanje bošnjačkog naroda u vlastitoj domovini. Taj je pristup ranije isprobala mađarska vlada Viktora Orbána, koja je samo postojanje „dva miliona muslimana” u Bosni i Hercegovini prikazivala kao inherentnu sigurnosnu prijetnju Ev-

79 Lara Logan, *STANDING AGAINST THE GLOBAL ELITE with Trump Ally President Milorad Dodik of Republika Srpska I Episode 34*, 5.9.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

80 X, *Laura Loomer post*, 23.10.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

81 *Financial Times*, *The Maga push overturning US policy in the Balkans* (pristupljeno 10.7.2026.)

82 YouTube, *Rudolph Giuliani, America's Mayor Live (614): Mayor Giuliani Interviews Milorad Dodik, President of Republika Srpska*, 28.2.2025. (pristupljeno 10.7.2026.)

83 *Balkan Insights*, *Trump Ex-Adviser to Host 'Summit' in Bosnian Serb Entity*, 31.3.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

84 *The Guardian*, *Donald Trump Jr calls EU 'a bit of a mess' on visit to Bosnia's Republika Srpska*, 7.4.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

85 *Haaretz*, *FlagGate: How Israel Set Off a Storm by Hosting a Separatist Genocide Denier*, 25.6.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

86 Isto.

87 *The Guardian*, *Europe and US on collision course over next high representative for Bosnia*, 30.6.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

ropskoj uniji⁸⁸, no Dodikovi američki lobisti i njihovi saradnici doveli su isti taj pristup do zabrinjavajuće novih razmjera.

Ukoliko se značajni resursi ne usmjere na suzbijanje tih nastojanja – u SAD-u, Evropi i Bosni i Hercegovini – političke posljedice ove dezinformacijske kampanje rast će naglo i eksponencijalno. One će ugroziti mir i sigurnost Bosne i Hercegovine, bošnjačke zajednice u entitetu RS, te ključne političke interese SAD-a i EU u regiji.

88 *Independent*, *Hungary's PM denounced in Bosnia for anti-Muslim rhetoric*, 22.12.2021. (pristupljeno 10.7.2026.)

„Kako se ni operativnim provjerama od strane policijskih službenika nije moglo utvrditi ko je autor murala Ratka Mladića na zgradi u Loparama odnosno iz izjava svjedoka (...) da su u pitanju njima nepoznati građani koji su nacrtali mural negdje u 2018. ili 2019. godini te s obzirom da je 'Inz-kov' zakon donesen u junu 2021. godine (...)“¹³⁶, navodi Tužilaštvo u obrazloženju naredbe o neprovođenju istrage.

Problem u ovim slučajevima jeste što murali ne budu uklonjeni. Slična je situacija sa muralima sa likom Ratka Mladića u Bosanskoj Gradišci, Gacku te Trebinju.

U slučaju osuđujuće presude murali bi morali biti uklonjeni, međutim, ukoliko se, kao u prethodnom slučaju, ustanovi da je mural načinjen prije izmjena Krivičnog zakona, on ne može biti retroaktivno primijenjen, te se murali ne uklanjaju. U ovom slučaju neophodno je vršiti veći pritisak na lokalne komunalne službe za uklanjanje ovih murala.

Slična je situacija i sa spomen-pločom kojom se veliča Ratko Mladić u naselju Vraca u Istočnom Sarajevu. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je u decembru 2025. godine odbilo prijavu za ovu ploču uz obrazloženje da je postavljena prije nego što je Ratko Mladić osuđen za ratne zločine te prije izmjena Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine iz 2021. godine, kao i da je vještačenjem utvrđeno da ploča, nakon oštećenja 2022. godine, nije zamijenjena već popravljena¹³⁷.

Ploča, dakle, i dalje stoji.

Institucionalno suprotstavljanje zabrani negiranja genocida

Rukovodstvo entiteta Republika Srpska u međuvremenu je nastavilo institucionalnu borbu protiv provođenja izmjena Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

Narodna skupština entiteta je čak uputila prijavu Tužilaštvu BiH protiv Skupštine Tuzlanskog kantona zbog usvajanja Deklaracije o osudi negiranja genocida u Srebrenici od strane Narodne skupštine Republike Srpske, a koja se odnosi na us-

vajanje Izvještaja Međunarodne radne komisije za istraživanje stradanja svih naroda u srebreničkoj regiji u periodu od 1992. do 1995. godine u kojoj je negiran genocid. Ova Deklaracija Skupštine Tuzlanskog kantona za NSRS predstavlja „izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti“. Tužilaštvo je odbilo ovu prijavu jer je „očito da prijavljeno djelo nije krivično djelo“.

U aprilu ove godine Centar za društveno-politička istraživanja, zajedno sa Vladom i Ministarstvom pravde entiteta Republika Srpska, organizovao je konferenciju pod nazivom „Krivični progon kao instrument revizije istorije – ugrožavanje slobode mišljenja i govora presudama suda BiH“ koja je okupila aktuelnog predsjednika Vlade entiteta Republika Srpska Savu Minića, ministra pravde i rada Gorana Selaka, ministra boračko-invalidske zaštite Radana Ostojića, kao i više profesora sa Pravnog fakulteta u Banjaluci¹³⁸.

Osnovni zaključci su bili kako postupanje po izmjenama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine predstavlja „politički progon“, „progon koji nad Srbima vrše pravosudni organi Bosne i Hercegovine“, „progon srpskog naroda i tiho etničko čišćenje“ te je najavljeno usvajanje neustavne rezolucije ili zaključaka od strane Narodne skupštine¹³⁹.

Ministar rada i boračko-invalidske zaštite i bivši predsjednik Boračke organizacije RS-a Radan Ostojić požalio se kako mu nije dozvoljeno držati fotografije ratnih zločinaca u kancelariji:

„Zabranjeno je našoj organizaciji da u svojim kancelarijama drži slike našeg komandanta generala Ratka Mladića i našeg predsjednika RS-a prvoga Radovana Karadžića“¹⁴⁰.

Iz ovakvog djelovanja institucija entiteta Republika Srpska jasno je da negiranje genocida i ratnih zločinaca ne predstavlja pojedinačne ekscese, već da ima široku podršku entitetskih institucija.

U ovom izvještajnom periodu zabilježeno je i nekoliko napada na bošnjačko stanovništvo u entitetu Republika Srpska, što možemo smatrati direktnom posljedicom negiranja genocida i malog broja procesuiranih slučajeva.

U januaru ove godine zabilježen je incident ispred Memorijalnog centra Srebrenica kada se pripadnik četničkog pokreta iz Srbije Brane Stanivuković zaustavio ispred ulaza u Memorijalni centar sa šajkačom i kokardom na glavi te provocirao uzvikujući kako je „sve ovo srpska zemlja“¹⁴¹.

Također, imamu iz Bratunca Mirsadu Husejinoviću oštećena je imovina u napadu iz mržnje od strane Ranka Živkovića u februaru ove godine.

„Mi smo spavali. Nakon toga je pogrđnim riječima vrijeđao i psovao, govoreći kako je on pred hodžinom kućom i da hodža ne smije izaći iz kuće. Potom je prešao do auta i počeo lupati po njemu, i sprijeda i pozadi, da bi sjeo u svoje vozilo i otišao“, ispričao je Husejinović za portal Detektor.¹⁴²

Iz Policijske uprave Zvornik ranije su saopštili da su 26. februara 2026. godine policijski službenici Policijske stanice Bratunac lišili slobode osobu inicijala R.Ž. iz Bratunca, zbog osnova sumnje da je počinila krivično djelo „Oštećenje i oduzimanje tuđe stvari“. Živković je pušten nakon 24 sata, a o svemu je navodno obaviješteno i Tužilaštvo.

U jednom od slučajeva, policija u Kalinoviku je prekršajno, novčanom kaznom sankcionisala muškarca zbog vrijeđanja Adnana Hadžića iz mjesta Mjehovine kod Kalinovika. Prema izjavi Hadžića, muškarac je, osim uvredljivih i prijeteci izraza, Hadžića pitao da li voli Ratka Mladića¹⁴³.

Ovakvi slučajevi pokazuju da opšta atmosfera u entitetu Republika Srpska, u kojem se konstantno negira genocid i veličaju ratni zločinci, murali sa likovima ratnih zločinaca se ne uklanjaju, itekako imaju i posljedice u vidu napada na povratnike.

¹³⁶ Tužilaštvo BiH, [Naredba o neprovođenju istrage T20 o KTA 0027048 25](#), (pristupljeno 10.7.2026.)

¹³⁷ Tužilaštvo BiH, [Naredba o neprovođenju istrage T20_o_KTA_0021953_23_2](#), (pristupljeno 10.7.2026.)

¹³⁸ Detektor, [Zvaničnici Republike Srpske tvrde da neće dozvoliti reviziju istorije kroz institucije](#), 27.4.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹³⁹ Isto.

¹⁴⁰ Isto.

¹⁴¹ N1, [Udruženja žrtava genocida: Četnička provokacija u Potočarima direktan napad na žrtve i mir](#), 21.1.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹⁴² Detektor, [Imam iz Bratunca prijavio uznemiravanje i napad na auto](#), 28.2.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

¹⁴³ Detektor, [Novčana kazna za vrijeđanje povratnika u Kalinoviku](#), 30.3.2026. (pristupljeno 10.7.2026.)

ZAVRŠNA RIJEČ: OD DOKUMENTOVANJA DO DJELOVANJA

Dokumentovanje fenomena negiranja genocida, koliko god bilo temeljito, ne smije ostati svrha samom sebi. Nalazi do kojih smo došli u ovom izvještaju predstavljaju preciznu dijagnozu trenutnog stanja, ali ujedno nameću i jasne, hitne obaveze ukoliko kao društvo želimo zaustaviti opasnu normalizaciju narativa koji su direktno prethodili zločinima.

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine mora iskoristiti pravne alate koje ima na raspolaganju i odlučnije procesuirati negiranje genocida i veličanje ratnih zločinaca. U tom kontekstu, nova pravna praksa proizašla iz presude protiv Miodraga Malića daje nadu za efikasnije sankcionisanje ovakvih slučajeva u budućnosti.

Civilno društvo i mediji moraju biti jasni i istrajni u borbi protiv negiranja genocida. U slučajevima poput murala koji su nastali prije izmjena Krivičnog zakona, gdje pravni mehanizmi često zakazuju, građanski i medijski pritisak na lokalne vlasti ostaje ključni, a ponekad i jedini alat za njihovo uklanjanje i eliminisanje ovog vida poricanja i veličanja zločinaca.

U konačnici, civilno društvo, mediji, ali prvenstveno institucije Bosne i Hercegovine, moraju snažno odgovoriti na dehumanizirajuću i lobističku kampanju usmjerenu protiv Bošnjaka i same države. To se mora postići dosljednim procesuiranjem takvih slučajeva unutar zemlje, ali i proaktivnim političkim djelovanjem na zaštiti Bosne i Hercegovine i svih njenih građana.

Tarik Moćević

ZAKLJUČAK: STARE RANE

U jednoj od boljih knjiga koje istražuju slučajeve borbe za istinu u društvima koja su prošla kroz ratove i zločine, autorica Priscilla B. Hayner se prisjeća jednog razgovora, vođenog 10. decembra 1996. u Buenos Airesu. Intervju sa Horaciom Verbitskym, argentinskim novinarom koji, zapravo, nju pita: „Zašto otvarati rane koje su zarasle“? I sam odgovara: „Zato što su loše zarasle. Najprije morate da izliječite infekciju, inače će se rane ponovo otvoriti“.

Verbitsky, smatra Hayner, tako sažima središnje načelo onih koji insistiraju na potrebi otkrivanja istine. On je svojim tekstovima ponovo podsjetio javnost u Argentini koliko je mnogo toga u njenoj teškoj prošlosti neriješeno – i emotivno i činjenično. Između ostalog, objavljivanjem svjedočenja jednog mornaričkog oficira Francisca Skilinga, Verbitsky je prvi razotkrio da su politički zatvorenici u Argentino ubijani i tako, što su ih žive bacali iz aviona u more.

Ovo je samo jedan od desetina primjera iz knjige: „Neizrecive istine, suočavanje sa državnim terorom i zvjerstvima“ (Unspeakable Truths: Confronting State terror and atrocity), koji govore o teškim, nukotrnim suočavanjima sa prošlošću kroz koja prolaze društva i zajednice u svojoj historiji.

Ovog sam se podsjetio čitajući ovogodišnji monitoring negiranja genocida nad Bošnjacima.

Volio bih da se varam, ali sa priličnom sigurnošću, mogu predvidjeti da će ovi izvještaji i narednih godina pokazivati slične trendove. Nastavak negiranja genocida i medijsku relativizaciju zločina. S jedne strane to je poznato i kao teorijski obrazac da je završna postratna faza – poricanje i relativiziranje zločina i genocida, a s druge strane imamo društva u Srbiji i Republici Srpskoj koja ne mogu ili ne žele da se suoče sa ratnim zločinima svojih pojedina koji su pravosnažno presuđeni.

Očigledno je da bi to suočavanje s prošlošću otvorilo takve društvene procese da je pitanje kako bi njihova armirana vlast opstala. Do sada su političari jedva izgovarali i ono licemjerno – Izvinite. I tu Srbija nije usamljena. I veće zemlje su „zaboravljale“ svoje zločine i amnestirale

zločince. To je više pravilo nego izuzetak. Možda je primjer Njemačke drugačiji? Ta se zemlja nakon poslijeratnih godina šutnje, ipak 1960-tih hrabro suočila sa vlastitim nacizmom. Ono klečanje kancelara Zapadne Njemačke Willyja Brandta, decembra 1970. pred spomenikom u Varšavskom getu došlo je kao prirodna gesta, ali tek nakon višegodišnje borbe jednog društva da nadvlada vlastito zlo. Ili kako je Brandt tada rekao: „Učinio sam to što ljudi inače rade kada jezik zakaže“.

Vratimo se nama i podsjetimo na jedan od problema naše šutnje. Nove generacije. Već sada imate generacije za koje su ratna zbivanja uopšte, a da ne govorimo o pojedinačnim zločinima od Srebrenice, Prijedora do Sarajeva, Vukovara ili Dubrovnika – nepoznanice ili efemerije.

Svojedobno sam u jednom intervjuu upitan za komentar o „rečenici koja izaziva bijes kako kod političara tako i običnih ljudi, Srba, da je entitet RS nastao na temeljima zločina i genocida?“.

Pokušao sam izvan emotivnog svesti pitanje na činjenice. 12. maja 1992., dakle na početku rata u Bosni i Hercegovini, Skupština Republike srpske usvojila je „strateške ciljeve“ srpskog naroda u BiH. Skupština kojom je predsjedavao Momčilo Krajišnik, a među članovima bio i Milorad Dodik, usvojila je ciljeve koji su od Srba zahtijevali: Državno razgraničenje od Hrvata i Muslimana, Koridor između Semberije i Krajine, eliminisanje Drine kao granice između srpskih država, uspostava granica na rijekama Uni i Neretvi, podjelu Sarajeva na srpski i muslimanski dio...

Ako ove ciljeve uporedite sa podacima o stanovništvu iz popisa 1991. evo vam mogućeg zaključka. Sarajevo je imalo oko pola miliona stanovnika a u njemu Muslimana skoro 44 posto, Srba oko 31, Hrvata nešto više od 17, Jugoslovena skoro 6 i ostalih 2,39 posto. Gradovi duž rijeke Drine: Bijeljina - Srba 59 a Muslimana 31 posto. Zvornik - Muslimana 59 a Srba 38 posto. Višegrad - Muslimana 64 a Srba 32 post., Srebrenica - Muslimana 75 a Srba 23 posto. Goražde - Muslimana 70 a Srba 26 posto. Foča - Muslimana skoro 52 a Srba nešto više od 45 posto. Itd, itd.

Kako se ovo moglo drugačije „razgraničiti ili eliminisati“ nego zločinom i genocidom, odgovorio sam u novinskom razgovoru.

Upravo u ovom carstvu činjenica vidim mogući način borbe za istinu o prošlosti. Žrtve i njihova udruženja ne mogu promijeniti vlast u Srbiji ili Republici Srpskoj. Ono što mogu i moraju jeste istrajavati u borbi za pravdu. Sistematski izučavati prošlost, praviti arhive. Dokumentovati svaki zločin tako da niko sutra neće moći kazati – nisam znao.

Ili se neće začuditi nad pitanjem: Zašto se otvaraju stare rane?

Boro Kontić

AUTORI I SARADNICI

Urednik i autor

Tarik Moćević je magistar politologije Univerziteta u Sarajevu, sa iskustvom u oblasti projektnog menadžmenta, istraživanja i novinarstva. Koautor je analize Memorijalnog centra Srebrenica „Nove platforme i govor mržnje: Primjeri slavljenja presuđenih ratnih zločinaca i negiranja genocida na Tik-Toku“ (2023). Od februara 2022. godine radi u Mediacentru Sarajevo.

Autori

Edin Ikanović je diplomirani pravnik s višegodišnjim iskustvom u istraživanju, monitoringu i zagovaranju ljudskih prava. Četiri godine radio je kao istraživač na online platformi za provjeru tačnosti informacija i dezinformacija u javnom prostoru Bosne i Hercegovine Raskrinkavanje, gdje je bio angažovan na analizi medijskih narativa, dezinformacija i propagande. Učestvovao je u brojnim inicijativama usmjerenim na zaštitu prava povratničke populacije, o čemu je objavljivao analize i autorske tekstove u medijima poput Oslobođenja i Al Jazeera Balkans, te je bio uključen u inicijative koje su se bavile pravom na obrazovanje bez diskriminacije u entitetu Republika Srpska. Jedan je od autora publikacije Sa riječi na djela: Hronologija pokušaja podrivanja ustavnog integriteta Bosne i Hercegovine. Trenutno je angažovan kao vanjski saradnik za monitoring u Memorijalnom centru Srebrenica, gdje je učestvovao u izradi posljednjih pet godišnjih Izvještaja o negiranju genocida kao njihov autor, dok je Izvještaj o negiranju genocida za 2025. godinu potpisao kao urednik i autor. Također je urednik Izvještaja o negiranju genocida u Srebrenici u ruskom medijskom prostoru, koji je objavio Memorijalni centar Srebrenica.

Dr. Jasmin Mujanović je politolog (doktorat, Univerzitet York, Toronto). Autor je dvije knjige: „Glad i bijes: Kriza demokratije na Balkanu“ (2018) i „Bošnjaci: Nacija nakon genocida“ (2023). Član je Savjetodavnog vijeća Nationhood Laba pri Pell Centru na Univerzitetu Salve Regina, te voditelj podcasta Balkanomnicon o međunarodnim i balkanskim temama u produkciji Odgovor.ba.

Selma Fukelj je novinarka Mediacentra Sarajevo od januara 2022. godine. Diplomirala je novinarstvo na Univerzitetu u Sarajevu, a profesionalno se bavi novinarstvom od 2010. godine. Između ostalih, radila je na portalima Vijesti.ba, 24sata.info te web redakciji Televizije N1.

Boro Kontić je novinar više od 50 godina, te osnivač i direktor Mediacentra Sarajevo. Autor je, producent i urednik više dokumentarnih filmova i serija te knjiga, među kojima su filmovi „Godine koje su pojele lavovi“ (2010), „Bez naslova“ (2011), „Izložba“ (2012), serija „Novinari svjedoci pred Haškim tribunalom“ (2025), te knjige „Grebo: Kratka biografija“ (2022), „Pamtim to kao da je bilo danas“ (2024), itd. Počeo je na Radio Sarajevu, krajem sedamdesetih kao reporter i voditelj slušanih emisija i programa, a svoju je radijsku karijeru okončao kao urednik Drugog programa Radio Sarajeva i autor brojnih dokumentaraca za koje je dobio nagrade na svjetskim festivalima (Prix futura – Berlin, Prix Italia). U periodu maj-decembar 1992. bio je član Poslovnog odbora RTV BiH. Tokom rata u Bosni i Hercegovini izvještavao i za Glas Amerike (Voice of America, Washington). Dobitnik više nagrada, između ostalih, nagrade za životno djelo Društva novinara Bosne i Hercegovine (2025).

Monitoring i obrada prikupljenih podataka

Ajla Avdić je vanjska saradnica Memorijalnog centra Srebrenica, trenutno angažovana na projektima usmene historije vezanim za Srebrenicu. Kao titl-specijalistkinja za izradu titlova u procesu usmene historije, aktivno doprinosi prikupljanju i očuvanju svjedočanstava o genocidu. Učestvovala je na brojnim događajima posvećenim Srebrenici, promovišući edukaciju i podizanje svijesti o važnosti sjećanja na genocid. Tokom 2024., 2025. i 2026. godine bila je angažovana i na izradi godišnjeg Izvještaja o negiranju genocida, gdje je imala ključnu ulogu u unosu podataka u bazu i njihovoj obradi, čime je doprinijela kvaliteti i preciznosti analitičkog dijela Izvještaja.

Lamija Salihović je vanjska saradnica Memorijalnog centra Srebrenica, trenutno angažovana na projektima usmene historije vezanim za Srebrenicu. Aktivno je učestvovala u organizaciji konferencija, ljetnih škola i drugih događaja u Memorijalnom centru, doprinoseći promociji obrazovanja i sjećanja na genocid. U 2024., 2025. i 2026. godini bila je angažovana i na izradi godišnjeg Izvještaja o negiranju genocida, gdje je pružila podršku pri unosu podataka u bazu i obradi prikupljenog materijala iz monitoringa, doprinoseći sistematičnosti i tačnosti Izvještaja.

Saradnici na istraživanju

Dr. Emir Suljagić je direktor Memorijalnog centra Srebrenica-Potočari – Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine i preživio je genocid 1995. godine u Srebrenici. Bio je jedini stalno akreditovani bosanski dopisnik na suđenjima Haškog tribunala, a autor je mnogobrojnih knjiga i članaka o genocidu u Srebrenici. Obavljao je dužnost zamjenika ministra odbrane Bosne i Hercegovine, a profesor je međunarodnih odnosa na Međunarodnom univerzitetu u Sarajevu.

Imer Muhović je inženjer bioinformatike iz Sarajeva. Proteklih par godina je proveo praveći platforme za analizu podataka i educirajući novinare o upotrebi alata za analizu i vizualizaciju podataka.

KORIŠTENI IZVORI I LITERATURA I CITIRANI MEDIJI

Zakonodavni, pravosudni i historijski dokumenti

- Krivični zakon Bosne i Hercegovine
- Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, Izvorni zapisnik sa 16. sjednice održane 12. maja 1992. godine u Banjoj Luci (Izvor: [Memorijalni centar Srebrenica](#))
- [Sud Bosne i Hercegovine](#) (otpremljene drugostepene presude)
- Tužilaštvo Bosne i Hercegovine ([pregled tužilačkih odluka u predmetima član 145a Krivičnog zakona BiH, anonimizirane optužnice A.K. i S.N., te naredbe o neprovođenju istrage T20 O KTA 0027048 25 i T20_O_KTA_0021953_23_2](#))

Publikacije, izvještaji i analize

- [Congress of Bosniaks of North America \(CBNA\)](#) – zvanična saopštenja
- [Digitalni arhiv štampe Infobiro](#)
- [Genocide Watch](#) – publikacije i klasifikacije faza genocida
- [Mediacentar Sarajevo](#) – medijska istraživanja i analize
- Memorijalni centar Srebrenica – [Izvještaj o negiranju genocida 2024](#) i [Izvještaj o negiranju genocida 2025](#)
- YIHR (Inicijativa mladih za ljudska prava) – [Stanje poricanja – Srbija 2025: Ratni zločinci kao zaslužni građani](#)

Mediji i informativne agencije citirane u izvještaju

Bosna i Hercegovina: BN Televizija, Buka, Detektor, Fokus, Glas Srpske, Klix, N1, Nezavisne novine, Radio Sarajevo, Raport, RTRS, Slobodna Evropa, SRNA, Vijesti, Žurnal

- **Regija:** Alo, Informer, Politika, Sputnjik Srbija, Tanjug
- **Međunarodni mediji:** Balkan Insight, Financial Times, Haaretz, Independent, JNS (Jewish News Syndicate), OCCRP, Politico, The Guardian, The Washington Times, Time

Ostali mrežni i multimedijalni izvori

- **Društvene mreže i video platforme:** X, YouTube
- **Komercijalne web platforme:** 1389 shop, Majice Adrenalin, Princip shop

